

ЕВРОПЕЙСКА ПОЛИТИКА ЗА КАЧЕСТВО И ГЕОГРАФСКИ ОЗНАЧЕНИЯ

Програмен период 2014-2020

Съюз за възстановяване и развитие
Хасково 2022 г.

Общите политики на ЕС

- Развитие на интеграцията увеличава броя на Общите политики;
- В началото те са няколко и са специфични;
- Днес Общите политики на ЕС обхващат почти всички обществени сфери;
- В някои политически области държавите прехвърлят правомощията си на Съюза;
- Други области са с традиционно национален характер – сътрудничество между държавите и Съюза.

Обща селскостопанска политика

- ОСП е една от най-ресурсоемките политики в ЕС.
- Основни цели на общата селскостопанска политика – чл. 39 на Римския договор:
 - Нарастване на производителността в селското стопанство;
 - Осигуряване на справедливо жизнено равнище на фермерите чрез повишаване на доходите;
 - Стабилизиране на пазарите;
 - Гарантиране на снабдяването;
 - Осигуряване на разумни потребителски цени.

Обща селскостопанска политика

- Класическият период на ОСП – 1968 г. до средата на 80-те:
 - Гарантирани цени за изкупуване на селскостопанските излишъци;
 - Променливи компенсационни такси /прелевмани/ за вносните селскостопански стоки;
 - Експортни субсидии за повишаване на конкурентоспособността на международните пазари;
 - Постига голям успех – Гарантира достатъчно продоволствени стоки, стимулира фермерите, но генерира огромен излишък от храни.

Обща селскостопанска политика

Неблагоприятни последствия от класическия етап на ОСП:

- Високи разходи за прехрана;
- ОСП стимулира големите производители – “ОСП дава още един Кадилак на този, който вече има един Кадилак”;
- Постоянно нарастващи разходи за провеждане на ОСП;
- Интензификация на методите за производство – злоупотреба с природата;
- Идентифицира се нуждата от сериозна реформа.

Обща селскостопанска политика

Последната реформа променя естеството на подкрепата за селскостопанския сектор и за развитието на селските райони.

Новата ОСП има за цел:

- да създаде баланс между интересите на потребителите и данъкоплатците при подпомагането на фермерите;
- да осигури развитие на селските райони и защита на околната среда: устойчиво екологично селскостопанско производство;
- да стабилизира бюджетните разходи за ОСП – повишаване конкурентоспособността и пазарната ориентация на фермерите;
- производство на висококачествени храни.

Регионалната политика на ЕС

- Налице е огромна разлика в благосъстоянието на различните региони в ЕС;
- Чрез своята регионална политика ЕС прехвърля ресурси от богатите към по-бедните райони.
- Целта е да се модернизират изостаналите региони, така че да могат да настигнат останалите в Съюза;
- Всички имат полза от намаляване на различията в стандарта и доходите – за ефективно функциониране на единния пазар, фактор за сближаване и икономическа интеграция.

Развитие на европейската политика за качество

Тясно свързана с ОСП и регионалната политика е политиката за безопасност на храните и произхода и методите на производство на храните.

В периода 2005-2010 г. потребителите ясно показват все по-голям интерес към безопасността на храните и към произхода и методите на производство на храните.

ЕС отговоря на тази тенденция, като въведе до 2010 г. четири схеми за качество и произход на храните, а именно:

- ✓ „защитено наименование за произход“ (ЗНП);
- ✓ „защитено географско указание“ (ЗГУ);
- ✓ „храна с традиционно специфичен характер“ (ХТСХ) и „биологично селско стопанство“ (БСС);

Развитие на европейската политика за качество

След тези промени се предприема нова по-голяма крачка подобряваща политиката за качеството, която се реализира в периода 2010-2013 г.

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ качеството е въпрос от ключово значение за цялата хранителна верига и е съществено предимство за поддържането на конкурентоспособността на европейските производители на селскостопански хранителни продукти;
- ❑ качеството може да представлява основа за значителни стопански предимства за европейските производители и може да допринесе непряко за развитието на селските райони.

Безопасност на храните

Политиката на ЕС за безопасност на храните обхваща всички продукти от фермата до трапезата.

Нейната цел е да гарантира безопасна, питателна храна и фуражи, високи стандарти на здраве и хуманно отношение към животните, растителна защита, както и ясна информация за произхода, съдържанието, етикетирането и използването на храните.

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ политиката за качество на ЕС може да доведе до подобрена конкурентоспособност и добавена стойност за икономиката на европейските региони;
- ❑ често качествената продукция на селскостопански и хранителни продукти е единственият шанс за много селски райони с ограничени алтернативни възможности за производство;
- ❑ качеството е двигател на разнообразието от продукти и средство за развиване на уменията на работната сила;

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ укрепване на политиката за качество на ЕС представлява важен стимул за това европейските производители да положат по-големи усилия в областта на качеството, безопасността на хранителните продукти и опазването на околната среда;
- ❑ тази политика може да допринесе за значително повишаване на добавената стойност на продукцията на селскостопанския и хранително-вкусовия сектор на ЕС на един все по-глобализиращ се пазар;

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ политиката за качеството може да доведе до важни разработки в европейското селско стопанство, тъй като висококачествените продукти са област, в която се отбелязват високи резултати;
- ❑ въвеждането на различни равнища на защита на европейските наименования за качество би могло да доведе до несправедливи ситуации, най-вече ако се вземат предвид предимно икономическите критерии;
- ❑ всички географски указания трябва да се ползват от еднаква степен на признание;

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ качествените продукти трябва да се защитават ефективно посредством механизми за защита на правата върху интелектуалната собственост;
- ❑ трябва да се постигне споразумение относно нетърговските аспекти, което ще гарантира, че вносните селскостопански продукти отговарят на същите изисквания на ЕС в областта на безопасността на храните, хуманното отношение към животните и опазването на околната среда като произведените в Европейския съюз селскостопански продукти;

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

Новата политика на ЕС произтича от разбирането, че:

- ❑ по-строг надзор и по-голяма координацията между Комисията и държавите членки, така че да се гарантира, че внасяните в ЕС хранителни продукти отговарят на нормите на ЕС за качество и безопасност на храните, както и на социалните и свързаните с околната среда норми;
- ❑ трябва да се регламентират нормите за качество, които да гарантират ефективна комуникация с потребителите относно начина, по който са произведени продуктите, и които предлагат стимули за подобряване на тези норми, като по този начин допринасят за разширяване на целите на политиката на ЕС.

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

В контекста на тази политика ЕС предлага финансова подкрепа с оглед на получаване на селскостопанска хранителна продукция с високо качество.

ЕС счита, че подобна подкрепа трябва да се изрази в развиване, разнообразяване и стимулиране на достъпа до втория стълб на ОСП, по-конкретно по отношение на модернизиранието на стопанствата и създаването и развитието на микропредприятията в селските райони.

ЕС смята, че финансовата подкрепа за подобряване на качеството на продуктите трябва да спомогне за насочване към пазара на полу-самоиздържащите се земеделски стопани.

ЕС счита, че сдруженията на производителите се нуждаят от по-силна подкрепа, по-специално, за да не се поставят малките производители в неизгодно положение.

Необходимост от промяна на европейската политика за качество

ЕК смята, че разнообразието следва да продължи да бъде основното предимство на Европа.

Всички качествени продукти, които отговарят на определените от ЕС критерии, следва да се признаят и защитават.

След 2013 г. ОСП следва да подкрепя политиката за качество и по-конкретно усилията на производителите за популяризиране на по-щадящи околната среда методи на производство.

Регионите са партньори по ОСП и съфинансират и управляват развитието на селските региони. Освен това регионите партнират на производителите и, по-специално, на производителите на традиционни и биологични продукти.

Ето защо регионите следва да бъдат включени в признаването и популяризирането на продукти с обозначение, традиционни продукти и биологични продукти;

Европейски стандарти за качество

ЕК смята, че трябва официално да се признават усилията, които европейските производители полагат за изпълнение на селскостопанските изисквания на ЕС по отношение на стандартите за качество, опазване на околната среда, хуманно отношение към животните и здравните стандарти;

ЕС счита, че селскостопанските продукти сами по себе си отговарят на стандарта за качество, тъй като се произвеждат съгласно законодателните разпоредби на ЕС относно качеството на продуктите, устойчивото производство и критериите, свързани с околната среда и хигиената;

ЕС счита, че чрез отглеждането на селскостопански продукти се съхраняват културните пейзажи на Европа.

Ето защо трябва да се запазят секторните търговски стандарти, които играят важна роля в производствената верига, защото те дават видимост на промените на пазара, позволяват на купувачите да сравняват цените, размерите и качеството на продуктите и осигуряват равнопоставени условия в европейската конкуренция.

Европейски стандарти за качество

ЕС въвежда допълнителни незадължителни запазени термини, по-конкретно се установява ясно определение и употреба на термините: **„планински продукти“**, **„островни продукти“**, **„местни продукти“** и **„продукти с ниски емисии на въглероден диоксид“**, и се приемат насоки на ЕС относно тяхната употреба;

ЕС поощрява доброволното етикетиране на други производствени методи, съобразени с опазването на околната среда и хуманното отношение към животните, по подобие на **„интегрираното производство“**, **„паша на открито“** и **„планинско селско стопанство“**;

Продуктите от планински области и продуктите от области без ГМО се защитават, като Комисията гарантира, че тези области са надлежно защитени;

Европейски стандарти за качество

За да прави потребителя информиран избор при покупките си при пресните селскостопански продукти се посочва държавата на произход, а при преработените продукти, които са съставени от единична съставка, се посочва мястото на произход на селскостопанската суровина, използвана в крайния продукт. По този начин се осигурява проследяемост на произхода на продукта, което е важно за всеки потребител.

Посочването на допълнителна и специфична информация е доброволно и че общото съдържание на етикета не трябва да се претоварва;

Знакът на ЕС за качество следва да продължи да се разпознава ясно и приоритетно;

Въвеждат се нови методи за предоставяне на информация, чрез интернет или баркодове, или пък върху касовата бележка.

Европейски стандарти за качество

Необходимо е да се запази последователност в предложенията относно подобряване на политиката за качество на селскостопанските продукти по отношение на обозначението на държавата на произход и предложението за регламент относно предоставянето на информация за храните на потребителите;

ЕС счита, че политиката за качеството на селскостопанските продукти следва да се изпълнява така, че да отчита разходите за новата политика, както и спецификите на отделни сектори, като например сектора на преработените селскостопански продукти;

Европейски стандарти за качество

Географски указания и традиционни специалитети

- Системата за защитени наименования за произход и за географски указания е един от инструментите на ОСП, подкрепящи развитието на селските райони, опазващи културното наследство на регионите и поощряващи диверсификацията на заетостта в селските райони;
- Географските указания са от голямо значение за европейското селско стопанство: трите схеми за регистриране на географски указания (за вина, за спиртни напитки и за селскостопански и хранителни продукти) се запазват в настоящия си вид;
- Настоящата система на ЕС за защита на продуктите с географско указание се запазва, а на всички географски указания се предоставя защита на общностно равнище;
- Установени са паралелни национални/регионални системи за защита;
- Не се въвеждат допълнителни системи за сертифициране на храните на общностно равнище, тъй като това би обезценило вече съществуващите системи и би объркало потребителите;

Географски указания и традиционни специалитети

- Три схеми на ЕС за географски указания и традиционни специалитети, известни като **защитено наименование за произход (ЗНП)**, **защитено географско указание (ЗГУ)**, и **гарантирани традиционни специалитети (TSG)**, популяризира и защитава имена на качествени селскостопански продукти и храни.
- Продуктите, регистрирани по една от трите схеми, могат да бъдат маркирани с логото на тази схема, за да помогнат за идентифицирането на тези продукти.
- Схемите се основават на правната рамка, предвидена в Регламент на ЕС № 1151/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 21 ноември 2012 г. относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храните.

Географски указания и традиционни специалитети

- Регламент на ЕС № 1151/2012 (прилаган в рамките на ЕС и постепенно разширяван в международен план чрез двустранни споразумения между ЕС и страни извън ЕС) гарантира, че само продуктите, които наистина са с произход от този регион, могат да бъдат идентифицирани като такива в търговията.
- Законодателството влезе в сила за първи път през 1992 г. Целта на закона е:
 - да защити репутацията на регионалните храни;
 - да популяризира селските и селскостопански дейности;
 - да помогне на производителите да получат премия за своите автентични продукти;
 - и да премахне нелоялната конкуренция и заблуждаването на потребителите от неистински продукти, които могат да бъдат с по-лошо качество или с различен вкус.

Географски указания и традиционни специалитети

- Тези закони защитават имената на вина, сирена, шунки, колбаси, морски дарове, маслини, зехтин, бира, балсамов оцет, регионални хлябове, плодове, сурови меса и зеленчуци.
- Храни като Горгонзола, Пармиджано-Реджиано, фета, блатер от Уотърфорд, сирене Herve, свинско пайове Melton Mowbray, сирене Piave, сирене Asiago, камамбер, сайдер Херефордшир, коняк, арманяк и шампанско, могат да бъдат етикетирани като такива, само ако идват от обозначен регион.
- За да се класира като рокфорна пример, сиренето трябва да се прави от мляко от определена порода овце и да отлежава в естествените пещери близо до град Рокфор-сюр-Сулзон в регион Аверон във Франция, където е колонизирано от гъбичките *Penicillium roqueforti* който расте в тези пещери.

Ограничения на географските означения

- Въпреки че, географските означения на храните имат “положителен ефект върху вътрешния пазар” между различните държави членки, направено проучване от ЕС през март 2021 г. Показва, че осведомеността и разбирането на етикетите в няколко европейски държави са ниски.
- Според изследването, „въпреки големият набор от информация, предоставяна на потребителите, все още има известно объркване между различните програми”.
- Що се отнася до доходите, които фермерите получават по тези програми, картината също е разнородна. Изследването отбелязва, че производителите могат да получат по-добри цени и по-добри доходи в резултат на **защитено наименование за произход**, но тези ползи далеч не са систематични.

Географски указания и традиционни специалитети

Ограничения на географските означения

- Добавената стойност на етикета с географско означение не “означава непременно по-висок доход, тъй като производството на тези храни включва допълнителни производствени разходи”. В малко над половината от случаите обаче наличието на етикет с географско означение или традиционен специалитет се отразява благосклонно върху доходите на фермерите и производителите.
- Един от основните проблеми, свързани с ефективността на схемите за географски означения често са **дългите процедурни забавяния, както и регистрацията или промяната на спецификациите на продукта.**
- Авторите на проучването заключават, че храните с географските означения допринасят за запазването и популяризирането на живото местно културно наследство. Те отбелязват, че са нужни по-добра комуникация с потребителите и по-опростени процедури.

Какво представлява географското означение?

Под географско означение се разбира наименование за произход и географско указание. Наименованието за произход е наименованието на страна, район или определена местност в тази страна, служещо за означаване на стока, която произхожда оттам и чието качество или свойства се дължат предимно или изключително на географската среда, включваща природни и човешки фактори.

Географското указание от своя страна също се свързва с наименованието на страна, район или определена местност в тази страна, служещо за означаване на стока, която произхожда оттам и притежава качество, известност или друга характеристика, които могат да се отдадат на този географски произход.

На какви условия трябва да отговаря географското означение, за да може да бъде регистрирано?

- Знакът, който се използва за географското означение, трябва да идентифицира мястото, от което произхожда продуктът – много от производителите на традиционни български продукти (например като киселото мляко и ракията) използват географско означение и лесно можете да разберете откъде идва продуктът;
- Качествата, характеристиките или репутацията на продукта трябва да се дължат на мястото му на произход – конкретно кисело мляко може да се получи само в региона, от който произхожда, защото кравите пасат определена трева, продуктът е заквасен със специална закваска, която не може да се намери другаде, климатът влияе на процеса на производство и т.н.;

На какви условия трябва да отговаря географското означение, за да може да бъде регистрирано?

- За да можете да регистрирате географско означение, наименованието не трябва да се е превърнало в родово наименование на стоки от определен вид, без да се свързва с мястото на производството им – напр. хляб „Добруджа“, който се прави в цяла България (чл. 87, т. 1 от Закона за марките и географските означения);
- Наименованието, което избирате, не може да е идентично с наименованието на по-рано защитен сорт растения или порода животни, когато има вероятност потребителите да се въведат в заблуждение относно истинския произход на стоката (чл. 87, т. 2 от Закона за марките и географските означения);

На какви условия трябва да отговаря географското означение, за да може да бъде регистрирано?

- Наименованието за географското означение, което избирате, не бива да е идентично на географско означение или марка, регистрирани по-рано за идентични стоки (чл. 87, т. 3 от Закона за марките и географските означения);
- Наименованието не бива да е идентично или сходно на географско означение или марка, регистрирани по-рано за идентични или сходни стоки, когато има вероятност потребителите да се въведат в заблуждение – клиентът да си мисли, че купува една стока, но всъщност да купува конкурентна (чл. 87, т. 4 от Закона за марките и географските означения).

За какъв период е валидно географското означение?

Географските означения не са валидни за определен период. Това означава, че защитата е валидна, докато регистрацията не бъде отменена. Това става, когато престане да съществува връзката между качествата или особеностите на стоката и географската среда, когато се прекрати юридическото лице – единствен ползвател без правоприемство или единственият вписан ползвател на географско означение се откаже от правото си на използване.

Процедури за вписване

Географските означения имат териториално приложение, което означава, че изключителните правата се предоставят и изпълняват само в рамките на географските граници на страната, в която са регистрирани.

Има четири начина, по които можете да регистрирате географско означение в една или повече държави:

1. Чрез регистрация в Патентното ведомство в България

Какъв географски обхват на географското означение да избира – национален, европейски или международен?

- Процедурата за регистрация на географски означения на национално ниво е описана подробно на официалната страница на Патентното ведомство.
- Страницата съдържа и информация за вписването на ползватели.
- Образци на необходимите документи за регистрация на географски означения и за вписване на ползватели може да откриете на сайта:
<https://www.bpo.bg/bg/obekti/geografski-oznacheniya/geo-blanki-i-ukazaniya>.
- Заплащат се и такси, които можете да намерите на същия сайт.

Процедури за вписване

2. Вторият начин е чрез вписване на защитени наименования за произход или защитени географски указания в „Европейския регистър на защитените наименования за произход и защитените географски указания“ и на храни с традиционно специфичен характер в „Европейския регистър на храните с традиционно специфичен характер“.

Процедури за вписване

На интернет страницата на Министерството на земеделието, хрните и горите, в секцията „Защитени наименования“ българските производители могат да намерят информация за:

- процедурата по вписване на защитени наименования за произход или защитени географски указания и на храни с традиционно специфичен характер;
- понятието за защитеното наименование за произход, разбирано като продукт, произхождащ от специфично място, регион или, в изключителни случаи, държава, чието качество или характеристики се дължат основно или изключително на специфична географска среда с присъщите ѝ природни и човешки фактори и чиито етапи на производство се извършват в определения географски район;

Процедури за вписване

Понятието за защитеното географско указание, разбираемо като продукт с произход от специфично място, регион или държава, чието качество, репутация или други характеристики се отдават предимно на неговия географски произход; и на който поне един етап от производствения процес се осъществява в определения географски район;

Понятието за храна с традиционно специфичен характер, което описва специфичен продукт или храна, който е резултат от начин на производство, преработка или състав, които съответстват на традиционна практика за този продукт или тази храна, или е произведен от суровини или съставки, които традиционно се използват за него.

Процедури за вписване

При храните с традиционно специфичен характер няма връзка с географската област. Традиционността се свързва с доказана употреба на вътрешния пазар за период, който позволява предаване от поколение на поколение. Този период е най-малко 30 години. А специфичният характер означава характерните специфики на производството, които отличават ясно този продукт от други подобни продукти от същата категория.

Там са публикувани и приложимите национални и европейски нормативни актове, които се отнасят до географските означения.

Процедури за вписване

ВАЖНО: Разликата между защитено наименование за произход и защитено географско указание се състои в това, че докато при защитено наименование за произход всички етапи на производство от добив на суровини до получаване на крайния продукт се осъществяват в определения географски район, при защитено географско указание поне един от етапите на производство или подготовка на продукта следва да се извършва в определения географски район.

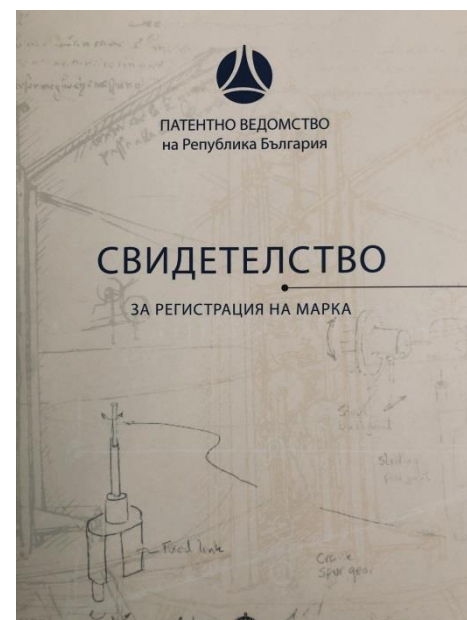
Процедури за вписване

3. Чрез регистрация в Европейския съюз

На страницата на Патентното ведомство може да откриете информация за регистрацията на географски означения в рамките на Европейския съюз.

Подробни указания се съдържат и на страницата на Европейската комисия.

4. Чрез регистрация в Световната организация по интелектуална собственост по реда на Лисабонската спогодба

Процедури за вписване

На официалната страница на Патентното ведомство на България можете да откриете подробна информация, която описва:

- какво представлява Лисабонската спогодба за закрила на наименованията на произход;
- какъв е обхватът и формата на закрила, които предоставя регистрацията;
- кой може да подаде регистрация за международна закрила и при какви условия;
- каква е процедурата, таксата и необходимите документи за подаване на международна заявка.

Повече информация

- Само ако сте регистрирали наименование за произход/географско указание в България, може да подадете чрез Патентното ведомство заявка до Международното бюро на [Световната организация за интелектуална собственост \(СОИС\)](#) за международна регистрация на същото наименование за произход.
- Повече информация за географските означения и свързаната с тях нормативна уредба можете да откриете на страницата на [Патентно ведомство](#) и [Министерство на земеделието, храните и горите](#).

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.

Съдържанието на тази презентация е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.

Благодаря за вниманието!